

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

12-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 12 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Hadjamuratova Matlyuba Xoshimovna</i> O'ZBEKISTONDA TA'LIM TIZIMIDAGI INNOVATSION ISLOHOTLARNING NATIJALARI.....	13-16
<i>Равшанов Махмуд</i> ЗАСЛУГИ АЛИШЕРА НАВОИ В ИЗУЧЕНИИ РАЗВИТИЙ ТЮРКСКИХ ЯЗЫКОВ	17-19
<i>Tursunov Bekzot Yandashevich</i> FARG'ONA VODIYSIDA HASHAR YO'LI BILAN QURILGAN GIDROINSHOOTLAR TARIXIDAN	20-24
<i>Jumaboyev Azizjon Sayfiddin o'g'li, Shenkar Michael</i> SHARQ MAMLAKATLARIDA MIRZO ULUG'BEK ILMIY MEROSINING O'RGANILISHI	25-30
<i>Esanova Nilufar</i> O'ZBEKISTON–ROSSIYA ENERGETIK ALOQALARI TARIXI:LUKOYL MISOLIDA	31-36
<i>Asadova Ra'no Baymanovna</i> OLIY TA'LIM VA ILMIY-TEXNIK HAMKORLIK: O'ZBEKISTON HINDISTON HAMKORLIGINING ILMIY SALOHİYATI VA ISTIQBOLLARI ...	37-40
<i>Aytmuratova Janilsin</i> FROM THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF ARCHAEOLOGICAL SCIENCE IN KARAKALPAKSTAN	41-44
<i>Toreniyazov Jalgas Yerjanovich, Rzaeva Manzura Abatovna</i> JANUBIY OROL BO'YI SHAHARLARI TARIXI BO'YICHA MANBALAR (SHARQ MANBALARI).....	45-49
<i>Baqoyev Umidjon Shuhrat o'g'li</i> ABBOS I VA VALI MUHAMMADXON O'RTASIDAGI SIYOSIY ALOQALAR	50-55
<i>Mo'minov Xusanboy Madaminjonovich, Qodirjonov Omadjon Tavakkaljon o'g'li</i> ANDIJON VILOYATI SUV XO'JALIGI BIRLASHMASI FAOLIYATI TARIXIDAN (1991-1996-YILLAR MISOLIDA).....	56-60
<i>Elboyeva Shaxnoza</i> XOTIN-QIZLARNING PEDAGOGIK FAOLIYATDA TUTGAN O'RNI: TARIXIY JARAYON VA HOZIRGI TENDENSIYALAR	61-65
<i>Choriyeva Nargiza Ibotovna</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI KONSTITUTSIYASIDA TURIZM SOHASINING HUQUQIY ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	66-69
<i>Fayzullayev Oybek</i> O'RTA OSIYO XONLIKLAR TARIXINI O'RGANISH (XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHIDAGI RUS MANBALARI ASOSIDA)	70-74
<i>Norboyev Ravshan Saydulla o'g'li</i> SHIMOLI-G'ARBIY BAQTRIYANING ELLINIZM DAVRI ARXEOLGIK YODGORLIKLARI TIPOLOGIYASI	75-79
<i>Rajabova Nazira Shaxobovna</i> O'ZBEK XALQ AFSONALARIDA AYOL OBRAZLARINING TASVIRLARI	80-84

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Gabbarov Sabit Nietali'evich

QO'Y VA ECHKILAR BOSH SONINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA
PROGNOZLASH VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI
(QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QO'NG'IROT TUMANI MISOLIDA) 85-89

Xolmurotov Fozil

XORAZM VILOYATIDA EKSPORT NATIJALARI VA REAL SEKTOR
RESURSLARI O'RTASIDAGI KO'P O'LCHOVLI BOG'LIQLIK 90-103

Raximov Faxriddin Shavkatovich

TA'LIM TASHKILOTLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING MARKETING
SAMARADORLIGIGA TA'SIRI 104-116

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Xoliqov Yunus Ortiqovich

YANGI O'ZBEKISTONDA MILLATLARARO MADANIYATNI
YUKSALTIRISH STRATEGIYASI 117-121

Farxodjonova Nodira Farxodjon qizi

JADIDLAR MEROSI VA ZAMONAVIY JAMIYAT BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA
MA'NAVIY QADRIYATLARINING ROLI 122-128

Jumayeva Shaxlo Suyunovna

TALABALARDA INTELLEKTUAL MADANIYATNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI 129-133

Yazdonova Saxiba Kurbanovna, Sanaqulov Sardor Isaqulovich

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI BOSHQARISH METODIKASI 134-138

Danabayev Xurshid Napasovich

SPORT TURLARI VA FALSAFIY-ESTETIKANING DIALEKTIK TAHLILI 139-142

Shokirov Tohirjon

CHOLG'U SOZLARINING YOSHLARNING MA'NAVIY YUKSALISHIDAGI
O'RNI VA AHAMIYATI (DUTOR VA RUBOB SOZLARI MISOLIDA) 143-148

Raxmatov Alisher Obidovich

YANGI O'ZBEKISTONDA SHAXS ZAMONAVIY IJTIMOYIY JARAYONLARGA
INTEGRATSIYALASHUVINING FALSAFIY TAHLILI 149-152

Abduraxmanova Nodiraxon Xusnutdinovna

HUQUQIY MADANIYAT VA DEMOKRATIYA:
IJTIMOIY FALSAFIY YONDASHUVLAR VA KONSEPSIYALAR 153-158

Axatova Dildora Axtamovna

IBN SINONING "RISOLAYI FIL-HUZN" ASARINING FALSAFIY TAHLILI 159-163

Toshboboyev Maksud Jalilovich

AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA SUN'IY INTELLEKT VA IJTIMOYIY JARAYONLAR
DIALEKTIKASI 164-168

Abdiyev G'ayrat Ergashevich

YANGI O'ZBEKISTON SIYOSIY AMALIYOTIDA YOSHLARNING IJTIMOYIY-SIYOSIY
FAOLLIGINING NAMOYON BO'LISH SHAKLLARI 169-174

<i>Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna</i> GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA O'ZBEK YOSHLARINING MA'NAVIY-AXLOQIY QARASHLARIDAGI O'ZGARISHLAR	175-179
<i>Sodirjonov Muhridin Mahamadaminovich</i> RAQAMLI JAMIYATDA INSON KAPITALI RIVOJLANISHI: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR.....	180-187
<i>Abduraxmonov Xasan Ibroximovich</i> YOSHLAR DUNYOQARASHIDA INNOVATSION TASHABBUSLARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	188-192
<i>Norbo'tayev Islombek Musurmonovich</i> POSTHAQIQAT SIYOSATI: ALTERNATIV AXBOROT OQIMLARI ORQALI DEZINFORMATSIYA	193-198
<i>Ergashev Alijon Boxodirovich</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYAT SHAROITIDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASHNING TRANSFORMATSIYASI.....	199-203
<i>Elmuradova Surayyo Abdijalilovna</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA OTA-ONA VA BOLA MUNOSABATLARINING YANGI MODEL.....	204-207
<i>Bobamirzayev Abdulaziz</i> RAZIYY AD-DIN AS-SARAXSIY HAYOTI VA ASARLARI HAQIDA ILK MA'LUMOTLAR.....	208-211
<i>Rasulov Azizxon Mukhamadqodirovich</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDAGI IJTIMOY O'ZGARISHLAR HAQIDA AYRIM MULOHAZALAR	212-216
<i>Do'snazarov Mirjalol Esanboy o'g'li</i> AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA HAYOT VA O'LIM MUAMMOSINING FALSAFIY-AXLOQIY MEXANIZMLARI	217-221
<i>Beshimov Xamidjon Sayidovich</i> FALSAFADA INSON QADRI TUSHUNCHASINING MAZMUN-MOHİYATI VA GENEZISI	222-226
<i>Muhammadiyev Bekzod O'ktamjon o'g'li</i> VIRTUAL MULOQOTDA SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING TRANSFORMATSIYASI VA UNING AXLOQIY JIHATLARI.....	227-231
<i>Kdirbaev Baxadir Berdaxovich</i> AXBOROT JAMIYATIDA MEDIA MADANIYATNING SOTSIOMADANIY TRANSFORMATSIYALARDAGI ROLI.....	232-237
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Mamadaliyeva Naibaxon, Orifboyev Abdulloh</i> O'ZBEK TILIDA "HALOL" VA "HAROM" LEKSEMALARINING ZAMONAVIY SEMANTIK, PRAGMATIK VA SOTSIOMADANIY TAHLILI.....	238-245

<i>Уринбаева Дилбар Базаровна</i> СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ПЕСЕН УЗБЕКСКИХ И ТУРЕЦКИХ ПЕВЦОВ НА ОСНОВЕ КОМПЬЮТЕРНОЙ ЛИНГВИСТИКИ: НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ	246-258
<i>Алиева Эльвина Аметовна, Нуруллаева Дилбар Алиевна</i> СИНТАКСИЧЕСКИЙ СПОСОБ ВЫРАЖЕНИЯ ЗНАЧЕНИЯ СРАВНЕНИЯ И ЕГО ОСНОВНЫЕ СРЕДСТВА НА ПРИМЕРЕ РАССКАЗОВ А.И. КУПРИНА	259-264
<i>Karimov Ulugbek Nusratovich</i> THE POETICS OF THE CHARACTERS' INNER WORLD IN "SPOOK COUNTRY"	265-269
<i>Sodiqova Baxtigul Ibodullayevna</i> POSTMODERN NARRATIVE TECHNIQUES IN JOHN FOWLES' WORKS: AN INTERTEXTUAL, LINGUISTIC, AND AESTHETIC APPROACH.....	270-275
<i>Tokimbetova Gulbahor Abatbayevna</i> QORAQALPOQ MUMTOZ SHOIRLAR LIRIKASINING JANRIY-TEMATIK XUSUSIYATLARI	276-279
<i>Isroilova Manzura Jamolovna</i> FRANSUZ PUBLITSISTIK MATNLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	280-284
<i>Sobirjonova Muxlisa Sobirjonovna</i> YOLG'IZLIK FENOMENINING SEMANTIK SHAKLLANISHI VA UNING HISSIY TAJRIBADAGI IFODASI.....	285-290
<i>Bobojonov Dilshod Jumakul ugli</i> THE PRAGMATIC AND LINGUO-CULTURAL CLASSIFICATION OF NEWSPAPER HEADLINES.....	291-294
<i>Shamshetova Biybiayim Janibek qizi</i> LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIKDA ANTROPOSENTRIZM KONSEPSIYASI	295-302
<i>Xaitova Gulhayo Tovasharovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA MAKON VA ZAMON KATEGORIYASI DOIRASIDAGI YAQIN-UZOQ OPPOZITSIYASINING CHOG'ISHTIRMA TAHLILI	303-307
<i>Mardanova Mohira Davron qizi</i> THE ROLE OF "THE FINANCIER" IN WORLD LINGUISTICS	308-311
<i>Khalilova Shohista Muhammadi qizi</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF UTOPIAN AND ANTI-UTOPIAN MOTIFS IN ENGLISH AND UZBEK PROSE	312-315
<i>Davlatova Shahnoza Muhammadiyevna</i> SUD VA TERGOV MOTIVLARINING ADABIY FUNKSIYASI	316-319
<i>Rustamov Dilshodbek</i> NUTQIY MULOQOT TAVSIFI	320-323
<i>Musayev Akmaljon Ibrogimovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK DIPLOMATIK DISKURSIDA LEKSIK-SEMANTIK XUSUSIYATLAR VA TERMINOLOGIK TIZIMNING TALQINI	324-329
<i>Shamsuddinova Diyoraxon Yorqinbek qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK MEDIADISKURSINING LISONIY TAHLILI: TUZILISHI, XUSUSIYATLARI	330-333

<i>Numonova Mashxuraxon Qobiljon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA "SUV/WATER" KONSEPTINING LISONIY MODELLASHUVI: NOMINATIV VA KOMMUNIKATIV MAYDONLARNING QIYOSIY TADQIQI	334-342
<i>Норкулова Шахло Абдугофур кизи</i> СТИЛИСТИЧЕСКАЯ ОКРАСКА ПРОЗВИЩ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА КОММУНИКАЦИЮ ...	343-345
<i>Tursunova Javhar Bakir qizi</i> O'ZBEK TILINI LINGVOKULTUROLOGIK YONDASHUV ASOSIDA O'QITISH	346-350
<i>Xoshimova Mohigul Axmatovna</i> XIX-XX ASRLAR DOSTONCHILIGIDA ADABIY TA'SIR MASALASI	351-355
<i>Омонова Мадина Аслиддиновна</i> ЛЕКСИЧЕСКИЕ ЛАКУНЫ УЗБЕКСКОЙ КУЛЬТУРЫ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ: ПРОБЛЕМЫ НЕПЕРЕВОДИМЫХ КОНЦЕПТОВ	356-361
<i>Abdulkhakova Dilafruz Shamsiddinovna</i> PERSPECTIVES AND THEORETICAL APPROACHES TO FORMULAIC EXPRESSIONS	362-370
<i>Abduraimova Mahliyo Valijon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA GAZ SANOAT TERMINLARINING SHAKLLANISH USULLARI.....	371-373
<i>Rajat Choudhary</i> LATIN: THE TIMELESS LANGUAGE OF MEDICINE	374-377
<i>Клеблеева Резеда Радионовна</i> МИФОПОЭТИКА КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ЛИТЕРАТУРНОГО ТВОРЧЕСТВА	378-381
<i>Irbutaeva Nigora, Ozodova Dilafruz, Xoliqova Sabina</i> RUS TILIDA SO'ZLASHMAYDIGAN TALABALAR UCHUN RUS TILI DARSLARIDA QO'SHIQ MATERIALLARIDAN FOYDALANISH	382-385
<i>Dilbarjonov Ismoiljon, Gavxaroy Isroiljon qizi</i> SPORT TERMINLARINING UMUMIY XUSUSIYATLARI	386-389
<i>Arapjonova Zebo Otabek qizi</i> THE IMPACT OF ACCENT AND PRONUNCIATION ON COMMUNICATION IN GLOBAL ENGLISH.....	390-394
<i>Qarshiyeva Muxarram Shuxratovna</i> THE ADAPTATION PROCESS OF TERMS BORROWED INTO UZBEK FROM RUSSIAN AND ENGLISH LANGUAGES.....	395-399

12.00.00 - YURIDIK FANLAR

<i>Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich</i> JAMOAVIY MEHNAT NIZOLARINI HAL ETISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA.....	400-407
<i>Zokirov Sherzod Ilxom o'g'li</i> PROKURATURA ORGANLARIDA SUN'IY INTELLEKTNI JORIY QILISH ORQALI MUROJAATLAR BILAN ISHLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	408-415
<i>Shermatov Nuriddin, Jamshidbek Ibrokhimov</i> SUN'IY INTELLEKT (AI) VA ADDITIV ISHLAB CHIQRISH (AM) INTEGRATSIYASI SHAROITIDA INSON HUQUQLARI HAMDA FUQAROLIK-HUQUQIY JAVOBGARLIKNING NAZARIY-HUQUQIY MUAMMOLARI.....	416-428

<i>G'ulommamatova Parvina Akbarali qizi</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING KRIPTO-AKTIVLAR SOHASIDAGI JINOYATLARNI OLDINI OLISH VA TARTIBGA SOLISH BORASIDAGI XALQARO-HUQUQIY HAMKORLIGINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	429-435
<i>Djalilov Javoxir Abdumajitovich</i> ISBOT QILISHNING UMUMIY SHARTLARI MAZMUNI VA TASNIFLANISHI	436-443
<i>Normurodova Behro'za Xolmo'minovna</i> RAQAMLI DALILLARNI TO'PLASHDA XALQARO TASHKILOTLARNING O'RNI.....	444-450
<i>Ismailov Bekjon Salixovich</i> NOGIRONLIGI BO'LGAN SHAXSLAR MEHNAT HUQUQINI TA'MINLASHNING HUQUQIY KAFOLATLARI TAHLILI	451-456
<i>Mahmarahimov Ixtiyor Baxtiyorovich</i> DAVLAT XARIDLARI VA TENDER SAVDOLARIDA RAQOBATGA QARSHI XATTI-HARAKATLARNING HUQUQIY OQIBATLARI.....	457-463
<i>Almatov Sanjar Zokirovich</i> DINIY EKSTREMIZMGA QARSHI KURASHISHNING HUQUQIY ASOSLARI.....	464-467
<i>Djuraev Farxod Eshboevich</i> JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHDA TEZKOR-QIDIRUV FAOLIYATI USULLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI.....	468-473
<i>Sadikova Dilafruz Radjabovna</i> O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIDAN FOYDALANISH SOHASIDA SUG'URTA MEKANIZMINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI.....	474-481
<i>Сайфиддинов Аклиддин Анваржон огли</i> МЕСТНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ В УЗБЕКИСТАНЕ: ПРАВОВЫЕ И ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ МЕХАНИЗМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ КЕНГАШЕЙ И ХОКИМИЯТОВ	482-488
<i>Olimov Abbosjon</i> SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYASI: TUSHUNCHASI, TURLARI VA TARIXIY RIVOJLANISHI.....	489-494

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Djamaldinova Shaxlo Obloberdiyevna</i> TIBBIYOT OLIYGOHI TALABALARIDA HISSIY VA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI	495-500
<i>Муталипова Мавлюда Жунайдуллаевна</i> НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКАЯ СУТЬ АКЦИОЛОГИЧЕСКОГО ПОДХОДА	501-506
<i>Джуманиязов Фарход Улугбекович</i> РАЗРАБОТКА СИСТЕМЫ МЕТОДОВ И ПРИЁМОВ ОБУЧЕНИЯ, НАПРАВЛЕННЫХ НА РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ И КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ УЧАЩИХСЯ	507-510
<i>Kuvatova Nozima Baxtiyorovna</i> TA'LIM TIZIMIDA O'QITUVCHINING MULOQOT KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH	511-515

<i>Xudayberdiyeva Nilufar Bozorovna</i> TABIIY FANLARNI KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA O'QITISH TEKNOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	516-519
<i>Pirimbetov Bxit Allabaevich</i> BO'LAJAK O'QITUVCHIDA PEDAGOGIK ARTISTIZMNING TARKIBIY QISMLARI	520-526
<i>Djalolov Furqat Fattohovich</i> TA'LIM SIFATINI TA'MINLASHDA TO'LIQ O'ZLASHTIRISH TEKNOLOGIYASINING ROLI.....	527-531
<i>Uteniyazov Karimbay Kuanishbaevich, Eshmuratov Marat Tangatarovich</i> PEDAGOGICAL STRATEGIES AND THE INTEGRATION OF ICT IN TEACHING FOOD PHYSIOLOGY: INNOVATIVE APPROACHES IN HIGHER EDUCATION	532-538
<i>Habibullayeva Shoirra</i> O'ZBEK TILINI IKKINCHI TIL SIFATIDA O'QITISHDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISHNING TAMOIYILLARI	539-542
<i>Abatov Jalğasbay Orınbaevich</i> TASVIRIY SAN'AT KOMPOZITSIYALARIDA RANGLARDAN FOYDALANISH USULLARI..	543-548
<i>Azzamov Yusuf Rajaboyevich</i> TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA RAQAMLI RESURSLAR VA PLATFORMALAR: TAHLIL VA TASNIF.....	549-553
<i>Джумаева Зарина Бобохон кизи, Жаббарова Паризода Илхомжон кизи</i> МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ОТНОСИТЕЛЬНЫХ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ	554-556

Received: 20 November 2025

Accepted: 1 December 2025

Published: 15 December 2025

Article / Original Paper

USING SONG MATERIAL IN RUSSIAN LANGUAGE LESSONS FOR NON-RUSSIAN-SPEAKING STUDENTS

Irbutaeva Nigora Dilshodovna,

Assistant, Samarkand State Medical University,
Samarkand, Uzbekistan

E-mail: irbutayevanigora@gmail.com

Ozodova Dilafruz Husniddin qizi,

Student, Samarkand State Medical University,
Samarkand, Uzbekistan

Kholikova Sabina Kholbek qizi,

Student, Samarkand State Medical University,
Samarkand, Uzbekistan

Abstract. The article discusses the experience of using song lyrics in teaching Russian as a foreign language to international students at a medical university. The relevance of this experience is due to the recognition of song-based activities as an effective method of creating an artificial language environment, which is essential for successful language learning. The article uses the lyrics of the contemporary Russian musician Zemfira as a teaching material and provides examples of grammatical and lexical exercises based on the song "Komon".

Keywords: Russian as a foreign language, song material, speech activity, Zemfira Ramazanova, medical vocabulary.

RUS TILIDA SO‘ZLASHMAYDIGAN TALABALAR UCHUN RUS TILI DARSLARIDA QO‘SHIQ MATERIALLARIDAN FOYDALANISH

Irbutaeva Nigora Dilshodovna,

Samarqand davlat tibbiyot universiteti assistenti

Ozodova Dilafruz Husniddin qizi,

Samarqand davlat tibbiyot universiteti talabasi

Xoliqova Sabina Xolbek qizi,

Samarqand davlat tibbiyot universiteti talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada xorijiy tibbiyot talabalariga rus tilini chet tili sifatida o‘qitishda qo‘shiq matnlaridan foydalanish ko‘rib chiqiladi. Ushbu tajribaning dolzarbligi qo‘shiqlar bilan ishlashni tilni o‘rganishning muvaffaqiyatli jarayoni uchun juda zarur bo‘lgan sun‘iy til muhitini yaratishning samarali usuli sifatida tan olinishi bilan belgilanadi. O‘quv materiali zamonaviy rus musiqachisi Zemfiraning qo‘shiqlariga asoslangan; "Kamon" qo‘shig‘i asosida grammatika va lug‘at vazifalariga misollar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: rus tili chet tili sifatida, qo‘shiq materiallari, nutq faoliyati, Zemfira Ramazanova, tibbiy lug‘at.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I12Y2025N69>

Darslarda qo'shiq materiallaridan foydalanish filologlar va metodistlar tomonidan chet tilini o'rganishning universal vositasi sifatida tan olingan, asosiy metodologik yondashuvlarni qo'llashni amalga oshiradi. Musiqa asosiy mnemonika texnikalardan biri bo'lib, asosan ohang, ritm, qofiyaning mavjudligi va shuningdek, "talabalarga hissiy va hissiy ta'sir" tufayli yuzaga keladi: Ma'lumki, hissiy stimullar hissiy bo'lmagan stimullarga qaraganda yaxshiroq esda qoladi [2]. Arutyunov A.R., Ragulina E.S., Arzamasceva N.Yu., Ruda M.I., Lebedeva A.V., Kudryavtseva Z.G., Kovalenko Yu.I. [3] asarlari qo'shiqlar yordamida til o'qitish metodologiyasini tahlil qilishga bag'ishlangan. Ushbu maqolada rossiyalik rok qo'shiqchisi Zemfira Ramazanovaning 2021-yilda chiqarilgan "Borderline" albomidagi "Kamon" qo'shig'ini xorijiy talabalar uchun o'quv materiallariga kiritish tajribasini ko'rib chiqish taklif etiladi [1].

Zemfira qo'shiqlarining ta'lim mazmuni elementi sifatida tanlanishi bir qator sabablarga bog'liq. Birinchidan, Zemfiraning ijodi zamonaviy madaniyatning alohida badiiy qatlamini ifodalaydi, bu turli soha olimlarining uning asarlariga mustaqil badiiy hodisa sifatida ham, asr boshidagi rus rok musiqasi rivojlanish tarixining asosiy oqimida ham doimiy qiziqishidan dalolat beradi [4]. Shuningdek, ushbu muallifning qo'shiqlari ko'pincha rus tilida chet tili darslari sifatida ishlatiladi, chunki ular zarur talablarga javob beradi: "Qo'shiqni ijro etish aniq artikulyatsiya bilan bajarilishi kerak, leksik material va grammatik konstruksiyalar, iloji bo'lsa, misralarda yoki xorlarda takrorlanishi kerak, qo'shiq o'lchovli tempo-ritmik tuzilishga ega bo'lishi kerak" [4, 6-bet]. Bundan tashqari, Zemfira Ramazanova bir qator musiqiy mukofotlar va unvonlar sohibi bo'lib, uning albomlari savdo rekordlarini o'rnatdi. Talabalar bilan ishlash uchun qo'shiq tanlashda tinglovchilar tomonidan tan olinishi juda muhim mezonidir: talabalar, qoida tariqasida, ko'pincha darslarda foydalanish tavsiya etiladigan bolalar qo'shiqlariga qaytmaydilar. Zemfira bizning zamondoshimiz ekanligi ham muhim, ya'ni uning qo'shiqlari jonli tilni ifodalaydi va hozirgi zamon voqeliklarini aks ettiradi [1]. "Kamon" qo'shig'i xorijiy guruhlardagi rus tili darslarida qo'shiq materiallariga qo'yiladigan asosiy talablarga javob beradi: aniq ritm, sekin temp. O'qitish vaqtini tejash zarurligini hisobga olgan holda, ushbu matnning afzalliklari uning kichik hajmini o'z ichiga oladi. Qo'shiq materiallari bizga o'quvchilar bilan takrorlash uchun ikkita asosiy mavzuni birlashtirish imkonini beradi: "Fe'llar va fe'l shakllari" va "Otlarning predlog kelishigidagi shakllari". Ushbu material uchinchi kursda rus tilini I sertifikatlash darajasida (B I) egallagan talabalar bilan sifatdosh shakllarini qayta ko'rib chiqishda foydalanish uchun mos keladi.

Dars boshida o'quvchilardan bosma matndan foydalangan holda musiqiy kompozitsiyani tinglash so'raladi.

1-oyat: Biz har doimgidek uyga qaytdik — keling. Bilasizmi, men sizni hech qachon hech kimga bermayman.

Naqoratdan oldi: Na do'zaxda, na jannatda, u yerda biron joyda – keling

Men chekkada turibman, narida yulduzlar va okean bor

Naqorat: Keling! Yulduzlar va okean [5].

Matn tarjimasini o'z ichiga olgan matndan oldingi topshiriq bosqichidan so'ng, talabalardan quyidagi til mashqlarini bajarishni so'rash o'rinli bo'ladi: barcha fe'llar va otlarni predlog kelishigidagi shaklda yozing. Bunday ishlarning natijalarini nutq qismlari bo'yicha guruhlangan so'z shakllari yozilishi kerak: fe'l va fe'l shakllari (rus tilida: razoshchilis, vysheniya, ne otdaet, stoyu, vidish, zashitnyi) va otlar (v adu, v rayu, na krai, na vode).

Tibbiyot talabalari “yara” otini o‘z ichiga olgan bir qator vazifalarni bajarishlari shart: masalan, lug‘atdan foydalanib, nutqning turli qismlariga tegishli bo‘lgan bir xil ildizga ega so‘zlarni toping (yaralangan, yaralangan, zaif) va ular bilan iboralar tuzing (o‘tkir toshlarga, ochiq yaraga jarohat yetkazish, yarani davolash, zaif ruh va boshqalar). Vazifalar blokini fe‘llar bilan hozirgi zamondagi fe‘llarni qidirish orqali boshlash tavsiya etiladi (bilasizmi, men turaman, ko‘ryapsizmi). Matnni o‘rganishdan keyingi topshiriq sifatida o‘quvchilarga uy vazifasini lug‘at bilan bajarish va “turmoq” fe‘lining ma’nolarini turli prefikslar bilan yozib olish tavsiya etiladi: mustahkam turmoq, turib bermoq, chidab turmoq. Matnning qolgan fe‘llari va fe‘l shakllari ko‘proq e‘tibor talab qiladi. “Razoshlis” (ajrab ketgan) fe‘li uchun grammatik mashqlar o‘tgan zamonda, son (ko‘plik) va boshlang‘ich shakl (razoytis-ajrab ketmoq) ni aniqlashdan boshlanadi. Keyin, uning hosil bo‘lish usulini tahlil qilish o‘rinli bo‘ladi: “to go” fe‘lidan razo- prefiksi yordamida, bu bo‘linish, divergensiya ma’nolarini qo‘shadi va -сь postfixi bu yerda bir nechta subyektlar tomonidan bir-biriga nisbatan bajariladigan harakatning o‘zaro ma’nosini bildiradi. Keyin ish tushuntirish lug‘atidan foydalanib davom etadi; “tarqalib ketmoq” fe‘lining ko‘p ma’nolari bor: bir joydan boshqa joyga ketmoq; uchrashmaslik; bir-biridan o‘tib ketmoq; qarama-qarshi yo‘nalishda harakatlanayotganda bir-birining o‘tib ketishiga yo‘l qo‘ymoq [6]. Tibbiyot universitetidagi ishning o‘ziga xos xususiyatini hisobga olgan holda, talabalar tibbiy kontekstga faol kiritilgan qadriyatlarga alohida e‘tibor berishlari kerak. Masalan, o’sma tarqalib ketdi (tarqaldi) — ya’ni u asta-sekin yo‘q bo‘lib ketdi; u ko‘rinishni to‘xtatdi; yara tarqalib ketdi (jarrohlik choklar haqida) — “qismlar orasida bir oz masofa hosil qilib, bir-biridan uzoqlashish” ma’nosida; yuzga qizarish dog‘lar bilan tarqaldi — “tarqalish, bir oz joyni qoplash” ma’nosida yoki “oyoqlarim og‘riyapti, lekin tarqalib ketganimda, hech narsa bo‘lmagandek tuyuladi” — “katta tezlikka erishish, normal ish holatiga qaytish” ma’nosida [6].

Ishning keyingi bo‘limi “ne otdam” (bermayman) fe‘liga qaratilgan. Talabalar «dat’» va “otdat” (bermoq va berib yubormoq) fe‘llarining ma’no nozikliklariga e‘tibor berishlari kerak. Bu ikkala so‘z ham bir nechta ma’noga ega, ammo «dat’» ning asosiy ma’nosi qo‘ldan qo‘lga o‘tkazish, topshirish, ta’minlashdir; «otdat’» fe‘lining asosiy ma’nosi esa qaytarib berish, qaytarishdir. Insonning dunyoqarashining lingvistik darajada aks ettirishiga misol sifatida “jonini Xudoga berish” frazeologik birligini keltirish o‘rinli: ma’lum bir vaqt uchun berilgan narsani Qodir Tangriga qaytarish. Shunisi qiziqki, ko‘plab otlarga ega bo‘lgan bu fe‘llar otning ma’nosiga qarab biron bir harakat ma’nosi bilan birikmalar hosil qiladi: yorilmoq (yorilmoq), buyruq bermoq (tasarruf etmoq) [7]. « Otdat’» (bermoq) fe‘li maxsus kelishik kelishigi turkumiga kirgani uchun (“emoq”, “yuvmoq” kabilar kabi), bu fe‘lning shakllarini esga olish, shuningdek, o‘quvchilardan “otdat – ot recite” sifat juftini zamonga ko‘ra o‘zgartirishni so‘rash foydali bo‘ladi: berdim/ beraman/ beraman; Men berdim / beraman.

Talabalarning darajasiga qarab, fe‘ldan keyin kelgan ot yoki olmoshning kelishigini, ayniqsa inkor qilinganda, ta’kidlashingiz mumkin. Ma’lumki, inkor qilingan fe‘ldan keyin kelgan ot ravish kelishigi yoki orttirma kelishigida bo‘lishi mumkin, masalan: “Men bu xatoni sezmadim” – “Men bu xatoni sezmadim”.

Qiyinchilik shundaki, ba’zi hollarda ham genitiv, ham orttirma holatlardan foydalanishning teng imkoniyati mavjud, boshqalarida esa ulardan biri yoki boshqasi afzalroq.

Shuningdek, nikomu/nekomu (men hech kimga bermayman / beradigan hech kim yo'q), nothing/hech narsa so'zlarining ma'nolaridagi farqni ko'rsatish va inkor olmoshlarini predlog bilan alohida yozish qoidasini tushuntirish o'rinli bo'lar edi.

Va fe'lning oxirgi shakli "zashityi" (tikilgan). Bu sifatdoshni tahlil qilishda avval gapning kesimini aniqlash, keyin majhul sifatdosh xususiyatini (-t- qo'shimchasi) topish, aspektni (perfektiv aspekt) aniqlash va qo'shiq matniga kiritilgan barcha fe'llardan misol tariqasida foydalanib, sifatdoshlarni yasashning asosiy qoidalarini eslab qolish mantiqan to'g'ri keladi. Talabalarning mumkin bo'lgan xatolarining oldini olish va "berish" fe'lidan sifatdoshlarning shakllanishiga e'tibor berish kerak (berish, berish, berilgan).

Rus tilidagi qo'shiqlardan chet tili darslari sifatida foydalanish tajribasi bizga oz miqdordagi qo'shiq materiallari ham chet tilini o'rganish uchun universal vosita bo'lib xizmat qilishi mumkinligi, uning grammatik va leksik jihatlarini har tomonlama rivojlantirish imkonini berishi mumkinligi haqida xulosa chiqarishga imkon beradi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. 2023-yil 10-fevralda Rossiya Adliya vazirligi Zemfira Talgatovna Ramazanovani 2022-yil 14-iyuldagi 255-FZ-sonli "Xorijiy ta'sir ostidagi shaxslar faoliyatini nazorat qilish to'g'risida"gi Federal qonunining 7-moddasiga asoslanib, xorijiy agentlar reestriga kiritish to'g'risida qaror qabul qildi. (<https://minjust.gov.ru/ru/pages/reestr-inostryannykh-agentov/>).
2. Sidorova A.S., Xaydarova S.M. Ko'p madaniyatli muhitda rus tilini chet tili sifatida o'qitish// O'qituvchining kommunikativ makonida tilning o'zaro ta'siri va madaniyatlararo aloqa: Xalqaro ishtirokdagi ilmiy-amaliy konferensiya materiallari, Ufa, 2024 yil 25–26 oktyabr. – Ufa: Boshqird davlat tibbiyot universiteti, 2024. – 120–123-betlar.
3. Arutyunov A.R. Chet elliklar uchun rus tili darsligini yaratish nazariyasi va amaliyoti. - Moskva, 1990; Ragulina E.S., Arzamasceva N.Yu. Chet tili darslarida rus tilidan qo'shiq materiallaridan foydalanish // Chet tili sifatida rus tilini o'qitish nazariyasi va metodikasi, № 4, 2020. - B. 18-21; Lebedeva A.V., Rudaya, M.I.
4. Abieva N.M., Kayuda E.N. Chet tili sifatida rus tili darslarida qo'shiq matnlari // Fan, madaniyat, ta'lim olami. № 2 (93), 2022. – 5-8-betlar.
5. Ramazonova Z.T. Kamon. [Elektron resurs]: <https://learnsongs.ru/song/zemfira-kamon-917646>. [Большой толковый словарь русского языка](https://gramota.ru/poisk?query=разойтись). [Электронный ресурс]: <https://gramota.ru/poisk?query=разойтись>
6. Rus tilining keng qamrovli izohli lug'ati. [Elektron resurs]: <https://gramota.ru/poisk?query=razitish>
7. Rus tilining keng qamrovli izohli lug'ati. [Elektron resurs]: <https://gramota.ru/meta/otdat>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 12 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).